

तलाठी व सरळसेवा

शब्दसंग्रह मास्टर

618 शब्द-प्रयोग • 90 सराव प्रश्न • उत्तरतालिकासह

मराठी समानार्थी-विरुद्धार्थी • म्हणी-वाक्प्रचार • संधी-समास • English
Vocab • भूमी-अभिलेख शब्दावली • संगणक

27

पाने

618

शब्द-प्रयोग

3

भाषा

TCS/IBPS पॅटर्ननुसार वारंवार येणारे विषय
भूमी-अभिलेख शब्दावली हा या किताबाचा खास वजनदार भाग —
तलाठीसाठीच हक्काचा!

⚠ प्रामाणिक सूचना: हे TCS पॅटर्नवर आधारित हातनिवडलेले शब्द-संग्रह आहेत —
अधिकृत पेपरांचे उतारे नाहीत. जिल्हा जाहिराती व सिलॅबससाठी नेहमी अधिकृत
निकाल पाहा.

www.knikviradigital.in

□ मराठी समानार्थी शब्द (1/3) — 148 शब्दांपैकी 1-50

दररोज 10 शब्द मोठ्याने वाचा

१. आकाश → गगन, नभ, अंबर (sky)	२६. गंध → सुगंध, वास (fragrance)
२. अंगण → आंगण, प्रांगण (courtyard)	२७. गिरी → पर्वत, अचल, शैल (mountain)
३. अग्नी → पावक, अनल, वह्नी (fire)	२८. गुरु → आचार्य, उपाध्याय (teacher)
४. अन्न → अहार, भोजन (food)	२९. घोडा → तुरंग, वाजी, अश्व (horse)
५. अमृत → सुधा, पियूष (nectar)	३०. चरण → पाय, पद (feet)
६. अलंकार → भूषण, आभूषण (ornament)	३१. चंद्र → सोम, शशी, इंदू (moon)
७. आपत्काल → संकटकाल (emergency)	३२. चर्म → त्वचा (skin)
८. ईश्वर → परमेश्वर, भगवंत (God)	३३. चिकित्सा → उपचार, इलाज (treatment)
९. उपवन → उद्यान, वाटिका (garden)	३४. चैतन्य → चेतन, जीवंतता (consciousness)
१०. उर्मी → लाट, तरंग (wave)	३५. छत्री → छत्र (umbrella)
११. ऋतू → हंगाम (season)	३६. जल → नीर, पय, तोय (water)
१२. ऋषी → मुनि, तपस्वी (sage)	३७. जीवन → आयुष्य (life)
१३. कमल → पद्म, पंकज, अरविंद (lotus)	३८. ज्योत → तेज, प्रकाश (light)
१४. करुणा → दया, कृपा (compassion)	३९. तण → गवत (grass)
१५. कविता → काव्य (poetry)	४०. तरंग → लाट, उर्मी (wave)
१६. कान → कर्ण (ear)	४१. तरुण → युवा (young)
१७. किनार → तीर, कड (edge/ shore)	४२. तारा → नक्षत्र, तारका (star)
१८. कुसुम → फुल, पुष्प, सुमन (flower)	४३. तीर → किनार (shore)
१९. केश → कुंतल, कच (hair)	४४. तूर्त → त्वरित, लगेच (immediate)
२०. कोकिल → कोयल (cuckoo)	४५. दया → कृपा, करुणा (kindness)
२१. कोरा (माणूस) → नवखा, अननुभवी (novice)	४६. देव → ईश्वर, भगवंत, परमेश्वर (god)
२२. क्षमा → माफी (forgiveness)	४७. धरित्री → पृथ्वी, अवनी, वसुधा (earth)
२३. खद्योत → तारा, तारका (star)	४८. धवल → पांढरा, शुभ्र (white)
२४. गगन → आकाश, व्योम (sky)	४९. ध्वज → निशान (flag)
२५. गज → हत्ती, मातंग, दंतिन (elephant)	५०. नभ → आकाश, गगन (sky)

□ म्हणी व वाक्प्रचार (1/2) — 1-30

अर्थ ५ चिन्हाखाली

१. अंधार अंगावर पडणे

५ बरबाद होणे; मोठी आपत्ती येणे

२. अन्न जेवण आणि नाव घेणे

५ उपकाराची जाणीव न ठेवणे; निष्कृतज्ञ वागणे

३. अंगावर शहा

५ दुसऱ्याच्या पाठीवर राहणे; कोणाच्याही मेहनतीवर जगणे

४. अंगा खांदावर खेळणे

५ बेशिस्तपणे वागणे; उधळण करणे

५. ऐकलंय कानानं, बोललंय जिभेनं

५ ऐकलेलं तसंच नीट सांगणे

६. एका हाताने टाळी वाजत नाही

५ एकट्याच्या जोरावर काम होत नाही

७. एका मेणबत्तीला अनेक मेणबत्त्या पेटतात

५ ज्ञान किंवा सद्गुण वाटल्याने कमी होत नाहीत, उलट वाढतात

८. ओठावर घास येणे

५ उपेक्षित राहणे

९. काठी काठी गोपाल

५ फसवी कथा; सांकतात ते खरे नसणे

१०. कान देणे

५ लक्षाने ऐकणे

११. काटा रुजवणे

५ समस्या निर्माण करणे

१२. काळजी वाहणे

५ विचारपूर्वक दुखावलेले असणे

१३. गाजावाजा ठोकणे

५ फूंजायला जाहिरात करणे

१४. घाम फोडणे

५ खूप मेहनत करणे

१५. घर फोडणे

५ कुटुंब नांदणी लावणे; संसार उद्धवस्त करणे

१६. घोडे स्वस्त आणि मूठ मागे

५ दिखाऊ स्वस्तपणामुळे अंतिमतः फटका बसणे

१७. चार हात करणे

५ लग्न करणे

१८. छप्पर गाठणे

५ घर बांधणे

१९. जबाप जबाफ करणे

५ बकवास बोलणे; बेताची उत्तरे देणे

२०. जीव मुठीत धरणे

५ धोक्यात जाणे; धाडस करणे

२१. झाडाचे पान हलविणे

५ धाडस करून कोणाविरुद्ध बोलणे

२२. टावटाव पळणे

५ भागदंड पाडणे; क्रांती करणे

२३. ठोकर खाणे

५ अपयश येणे

२४. डाव उलटणे

५ युक्ती किंवा योजना फसणे

२५. डोळे उघडणे

५ जागे होणे; हुशार होणे

२६. डोळ्यांत अंजन घालणे

५ फसवणे

२७. तोंड किडणे

५ अधीर होणे

२८. तोंड फुटणे

५ बोलण्यास सुरुवात होणे; रहस्य उघड होणे

२९. देवाला दाऊ देणे

५ देवाचा आश्रय घेणे; आशा सोडून न देणे

३०. देवाचा दांडा खरा

५ देवाचा न्याय उशिरा होईल, पण तो खराच होतो

□ भूमी-अभिलेख शब्दावली (1/2) — 1-30

तलाठीचा खास विभाग!

१. सातबारा (7/12) — जमिनीचा मालकी हक्क व लागवड दर्शविणारी नोंद (Record of Rights)
२. आठ-अ (8A) — जमिनीवर कोणाची काय लागवड आहे याची नोंद (Cultivation (Tippan) Record)
३. फेरफार — मालकी हकाबदलची बदली नोंद (Mutation entry)
४. उतारा — नोंदवहीतील नोंदीची प्रत (Certified extract)
५. गुंठा — जमीन मोजण्याचे एकक (40 गुंठे = 1 एकर) (Guntha (unit))
६. आर — 100 चौरस मीटर क्षेत्र (Are (unit))
७. हेक्टर — 10,000 चौरस मीटर (100 आर) (Hectare)
८. एकर — 40 गुंठे (अंदाजे 4046.86 चौ.मी) (Acre)
९. सर्वे नंबर — जमीन तुकड्याचा मोजणी क्रमांक (Survey number)
१०. हिस्सा नंबर — सर्वे नंबरचा उपविभाग (Sub-division (Hissa) number)
११. गट क्रमांक — गावखाली जमीन जथाचा गट क्रमांक (Group (Gat) number)
१२. महसूल — जमीन कर व इतर सरकारी वसुली (Land revenue)
१३. जमाबंदी — महसूल वसुलीची वार्षिक निस्ती (Annual revenue settlement)
१४. तलाठी — गाव तळाचा महसूल अधिकारी (Village revenue officer)
१५. कोतवाल — तलाठीचा गाव पातळीवरील सहायक (Talathi's village assistant)
१६. मंडळ अधिकारी — गटातील गावांची महसूल कामकाज पाहणारा अधिकारी (Circle Officer)
१७. तहसिलदार — तालुक्याचा महसूल प्रमुख (Taluka revenue chief)
१८. नायब तहसिलदार — तहसिलदाराचा सहायक (Naib/Deputy Tehsildar)
१९. प्रांत अधिकारी (SDO) — उपविभागाचा महसूल प्रमुख (Sub-Divisional Officer)
२०. कलेक्टर — जिल्ह्याचा महसूल व प्रशासन प्रमुख (District Collector)
२१. भूमि अभिलेख विभाग — मालमत्ता नोंदी सांभाळणारा सरकारी विभाग (Department of Land Records)
२२. गाव नमुने — गाव पातळीवरील अधिकृत नोंदी-नमुने (फॉर्म) (Village Forms)
२३. अक्ष पत्रक — गाव नकाशा-आधारित नोंदपत्रक (Aksh Patrak)
२४. फलका/टुकडा — नकाशावरील जमिनीचा भाग (Parcel of land)
२५. टिपण — मोजणीची प्राथमिक नोंद (Field notes)
२६. सीमारेषा — दोन गावे/जमिनींची मर्यादा-रेषा (Boundary line)
२७. हद्द — जमिनीची मर्यादा (Limit/boundary)
२८. अतिक्रमण — परवाना नसताना जमिनीवर कब्जा (Encroachment)
२९. वहिवाट — जमिनीचा ताबा (Possession)
३०. कब्जा — वहिवाट घेणे (Occupation)

□ सराव सेट 5 — भूमी अभिलेख व मोजमाप

✍ सराव सेट 5 — भूमी अभिलेख व मोजमाप — 15 प्रश्न • उत्तरतालिका पान 26

1. सातबारा (7/12) उतारा काय दर्शवतो?
 - १) मालकी हक्क व लागवडीची नोंद २) पीक-विमा माहिती ३) गाव नकाशा ४) फक्त जमिनीची किंमत
2. फेरफार म्हणजे काय?
 - १) पीक नोंद २) मालकी हकाबदलची बदली नोंद ३) जमीन विक्री करार ४) भाडे करार
3. 1 एकर = किती गुंठे?
 - १) 20 २) 30 ३) 40 ४) 50
4. 1 हेक्टर = किती आर?
 - १) 1000 २) 1 ३) 10 ४) 100
5. 1 आर = किती चौरस मीटर?
 - १) 100 २) 150 ३) 200 ४) 50
6. तलाठी म्हणजे कोण?
 - १) तालुका महसूल प्रमुख २) गाव तळाचा महसूल अधिकारी ३) जिल्हा कलेक्टर ४) शिक्षण अधिकारी
7. तालुक्याचा महसूल प्रमुख कोण?
 - १) तलाठी २) कोतवाल ३) तहसिलदार ४) कलेक्टर
8. फेरफार नोंदीसाठी ऑनलाइन व्यवस्था कोणती?
 - १) DigiLocker २) e-District ३) ई-पीक ४) ई-फेरफार
9. MLRC म्हणजे काय?
 - १) महाराष्ट्र भूमी महसूल कायदा, 1966 २) महाराष्ट्र लोक सेवा कायदा ३) महसूल व गाव विकास कायदा ४) महाराष्ट्र निवडणूक नियम
10. गायरान म्हणजे कोणती जमीन?
 - १) फळबागा २) गुरांची चरण्याची सामायिक जमीन ३) वाडयावरील जमीन ४) भातशेत जमीन
11. महाभूलेख पोर्टलवर काय उपलब्ध असते?
 - १) पॅन कार्ड २) ऑनलाइन माक्शीट ३) 7/12 व 8-अ उतारे ऑनलाइन ४) पोलिस वेरिफिकेशन
12. अतिक्रमण म्हणजे काय?
 - १) शेतजमीन पेरणे २) कानूनन वारसा मिळणे ३) जमीन विकणे ४) परवाना नसताना जमिनीवर कब्जा करणे
13. जिरायत शेती म्हणजे?
 - १) कोरडवाहू शेती २) भातशेती ३) वाडी शेती ४) बगायत शेती
14. मंडळ अधिकारी कोणत्या स्तरावर काम करतो?
 - १) जिल्हापातळी २) गटातील गावांच्या महसूल कामकाजात (तलाठीवरती) ३) खाते स्तर ४) राज्यपातळी
15. पिकांची नोंद ऑनलाइन करण्याची व्यवस्था कोणती?
 - १) ई-फेरफार २) सेतू ३) ई-पीक ४) GST पोर्टल